

2025-11-10

Kontakt:
Belmina Koca,
belmina.koca@srf.nu
08-39 91 72

Dnr 070/2025

Till
Kulturminister Parisa Liljestrand
kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

För kännedom
Gymnasie-, högskole- och
forskningsminister Lotta Edholm
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Socialtjänstminister
Camilla Waltersson Grönvall
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Kraftig försämring av tillgången till litteratur för synskadade

Synskadades Riksförbund (SRF) och Unga med synnedsättning (US) önskar snarast möjligt ett möte gällande den förändrade tillgången till kurslitteratur i Legimus som Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) har beslutat om. Den uppdelning av litteraturkatalogen i Legimus som myndigheten nu genomför, innebär en allvarlig begränsning av synskadades rätt till litteratur. Förändringarna genomförs alltför snabbt och utan hänsyn till konsekvenserna för personer med synnedsättning. Vi ifrågasätter om uppdelningen av katalogen har laglig grund.

Katalogen i Legimus har delats upp, så att kurslitteratur endast är tillgänglig för registrerade studenter vid universitet och högskolor. Den nya ordningen utesluter många synskadade som behöver tillgång till sådan facklitteratur. Bland andra personer som studerar utanför högskolan och de som ska ut i arbetslivet efter avslutade studier. Inom många yrkesområden krävs att den anställde håller sig uppdaterad om aktuell forskning – något som nu försvåras kraftigt. Vi vill betona att synskadade sedan tidigare har stora svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och vi befärar att det nu blir ännu tuffare.

Synskadades Riksförbund

Box 90277
120 24 Stockholm
org nr: 802007-3436

tel vx: 08-39 90 00
webbplats: www.srf.nu
facebook: synskadadesriksforbund

pg: 4869-4
bg: 573-31 91
pg för gåvor: 90 00 90-2

Precis som andra kan låna böcker på folkbibliotek behöver personer med synnedsättning ha tillgång till befintlig litteratur. Legimus är då i praktiken det enda tillgängliga biblioteksalternativet för synskadade. En uppdelning av katalogen står därför i strid med MTM:s kärnuppdrag.

Samtidigt minskar MTM sin produktion av anpassade böcker, eftersom myndigheten i större utsträckning hänvisar till kommersiella e-böcker och bibliotekens egna litteraturinköp. Hänvisning görs till Tillgänglighetslagen som precis har trätt i kraft. I dagsläget ser vi dock inte att de kommersiella alternativen kan erbjuda fullgod tillgänglighet för synskadade.

Den nya ordningen innebär att färre böcker anpassas och att lärosätesbiblioteken ska bedöma om de kommersiella alternativen är tillgängliga för studenten. Det är orimligt att lägga det ansvaret på varje enskilt lärosätesbibliotek när det finns en myndighet med specialiserad kompetens och större resurser till sitt förfogande. Den nya processen leder till att studenten inte får sin kurslitteratur i tid.

Redan idag är försening av anpassad kurslitteratur snarare en regel än ett undantag. De pågående förändringarna medför att ännu fler synskadade riskerar att få börja studierna utan att ha tillgång till relevant kurslitteratur. Det påverkar möjligheten att följa med i undervisningen och fullfölja studierna. Därtill ser vi att tröskeln för synskadade att över huvud taget börja studera blir väsentligt högre när möjligheten att få tag på tillgänglig litteratur begränsas.

MTM:s uppdrag kräver samverkan mellan Kulturdepartementet och Utbildningsdepartementet för att säkerställa att synskadade får samma demokratiska rätt till litteratur och utbildning som andra. Om tillgången begränsas strider det mot FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och mot Marrakechfördraget, som Sverige har ratificerat. Även Socialdepartementet, med ansvar för funktionshinderspolicen, bör därför engageras i denna fråga.

Eftersom delar av förändringen redan har genomförts är situationen akut. Vår önskan är att kulturministern sammankallar till ett gemensamt möte där vi kan föra en konstruktiv dialog om hur tillgången till litteratur för synskadade kan tryggas.

Med vänlig hälsning

Synskadades Riksförbund

Riksorganisationen Unga med
Synnedsättning

Niklas Mattsson
Förbundsordförande

Mattias Winsa

Mattias Winsa
Ordförande